

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istorია

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

XXX. Fabricatio ejus signi ad crucis similitudinem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

CAPI T XXVIII.

Quomodo Deus oranti visum ostenderit in caelo sub meridie, crucem videlicet lucidam cum inscriptione, monente ut in hac vinceret.

Hujus ergo opem implorare cepit, orans atque obsecrans ut se ipsi noscendum praeberet, ac praesentibus negotiis adjutricem manum porrigeret. Hac precanti ac suppliciter postulanti Imperatori, admirabile quoddam signum a Deo missum apparuit. Quod si quidem ab alio quopiam diceretur, haud facile auditores fidem essent habituri. Verum cum ipse Victor Augustus nobis qui hanc historiam scribimus, longo post tempore; cum videlicet in ejus notitiam & familiaritatem pervenimus, id retulerit, & sermonem Sacramenti religione firmaverit; quis posthac fidem huic narrationi adhibere dubitabit? Praesertim cum id quod subsecutum est tempus, sermonis hujus veritatem testimonio suo confirmaverit. Horis diei meridianis, Sole in Occasum vergente, crucis tropaeum in caelo ex luce conflatum, Soli superpositum, ipsis oculis se vidisse affirmavit, cum hujusmodi inscriptione: Hac vince. Eo viso & seipsum & milites omnes, qui ipsum nescio quod iter facientem sequebantur, & qui spectatores miraculi fuerant, vehementer obstupefactos.

CAPI T XXIX.

Quomodo Christus Constantino in somnia visus, praeceperit ut signo ad crucis formam facto uteretur in bellis.

Interim ipse, ut aiebat, addubitare animo cepit quidnam hoc spectrum sibi vellet. Cogitanti ipsi & diu multumque apud se reputanti, nox tandem supervenit. Tum vero Christus Dei dormienti apparuit cum signo illo quod in caelo ostensum fuerat, praecepitque, ut militari signo ad similitudinem ejus quod in caelo vidisset fabricato, eo tantquam salutari praesidio in proeliis uteretur.

CAPI T XXX.

Fabricatio ejus signi ad crucis similitudinem.

Ille primo statim diluculo surgens, arcanum omne amicis exposuit. Convocatis deinde auri ac gemmarum fabricis, medius inter eos sedens, speciem

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'

Οπως ευχαριστησεν τω δεσποτιαν ο Θεος παρθενην, σαρον λαβουσαν εν κρανη, μεταμελειας υψους, & χαρην τω τερω τω βασιλευσαν.

Ανεκαλειτο δητα εν ευχαις τετον αυτων Αβωλων κη πολνωμδρος, φηνομαυτω αυτων οστις ειη, και τω αυτω δεξιαν τοις παροικουσι επορεξαι. ευχομενω ο ταυτα κη λαπαροικετευονι τω βασιλει, θεοσημια τις οπισθεν αιμα, παδα δεξοτατη ην ταχα μεν αλλοι λειπρω, & ραδιον ην απο δεξοταυτων ο βασιλευσ, τοις τω γραφην διηγεμενοις και μακροις υστερον χρονοις, οτε ηξωθημεν τω αυτω γνωσεως τε και ομιλιας δεχαρην και ορεκοις τε πωσαμεν τον λογον, τις αυτων φιβαλοι μη εχι πωσασαι τω διηγεμω μαλιω οτε η ουμ ταυτα χρονω, αληθη τω λογω παρεχε την μαρτυριαν. αμφι μεσημερας ηλις ωρας ηδη της ημερας αποτασσης, αυτοις οφθαλμοις ιδειν εφη εν αυτω βρανω υπεκειμενον τε ηλις σαυρε προπαυση φωτος σωισαμενον, γραφην τε αυτω σωισαυται λεγασαν, τετωνικα. θαυμαω δ' οτι τα θαυμαλη κρατησαμεν τον τε κη το σεβασταυτον αυτων, οδη σελλομωρω ποι πορειαν, σωισαυτε κη θεωρον εγινε θαυμαω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'

Οπως ο Χριστος Θεου καθ' υψους αυτου φαινης ηρωτησεν σαυρε σημειω κη ηηδω και ταυς πολυμωσ οριταξ.

Και δη διαπορειν προς αυτον ελεγε: Κποτε ειη το φασμα. διηγεμενω αυτω κη επι πολυ λογιζομενω, νωξ επη και λαβεσα ενταυθα δη υπενη αυτω, τοις υσον ε θεω σωτω φανενι και ερανο σημειω οφθλωαι τε κη πασα κελευσαυται, μιμημα των σαυρων τε και ερανον οφθλωαι σημειω τετων προς ταυς τω πολεμιαυ συμβολαις ο ξημαυ κη ηδω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Λ'

Κατασκηνη θαυτω σαυρε αυτου σημειω

Αμα δ' ημερα διανασας, τοις φηνομαυτων αγωρθε το διορρητον. και πελα χροσασαν λιθων πολυτελων δημεγεγωσ συγκαλιεσασαν

μέγας αὐτός καθ' ἑαυτοῦ, καὶ τὰ σημεῖα τῆν εἰκόνα
φωτίζουσα, ἀπομιμνῆσθαι αὐτὴν χρυσῶ, καὶ πο-
λυτελέσι λίθοις διακελεύετο, ὁ δὲ καὶ ἡμᾶς ὁφ-
θαλμοῖς ποτὲ σῶσεν ἁδραλαεῖν.

A signi eis sermone depinxit, iussitque ut
auro ac lapillis similitudinem ejus ex-
primerent. Quod & nos aliquoties vi-
dere meminimus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΑ.

Εὐφρασίως σαρκευδῆς σημεῖα, ὑπερῶς οἱ Ρωμαῖοι
λαβάρων καλεῖσιν.

ἮΝ δὲ τοῦδε χημάλι καλεσκόμασμένον,
ὡς ἡλκὸν δόρου χρυσῶ καὶ ἡμφισμένον,
κεφαλῆ ἔχεν ἑκαρσίον, σαυρὲ χημά πεπονη-
μῶν ἀνω ἵππεως ἀκρω τῶ πωτός, σέφανθ
ἐκ λίθων πολυτελέων καὶ χερσὲ συμπεπλεγ-
μῶν καλεσθέντων καθ' ἑτ' Ἰωαννῆς ἐπηγο-
ρίας τὸ σύμβολον, δύο σοιχεῖα τὸ Χεῖρ ἔπα-
ραδὴ ἑκά ὄνομα, διὰ τῶν πρώτων ἰσοση-
μῶν χαρῶν ἡσων, χιὰ ζομῶν τῶ, καὶ τὸ
μεσαιτάλιον ἀδὴ καὶ τῶ κέρως φέρων εἴθε
καὶ τοῖς μὲν ταῦτα χερσὶ οὐ βασιλεῖς τῶ
παγίς κέρως, τῶ καὶ τὸ δόρου πεπαρμένε, ὁ
δὲ πῶς ὁ κερμῆς ἀπὸ τῶ ἰσοσημῶν ἰσοση-
μα, ποικιλία σιωπημένων πολυτελέων λί-
θων, φῶτος αὐταῖς Ἰσασραπτότων, καλυπτό-
μενοι, σὺν πολλῶν τε καθυφασμένῶν χρυσῶ.
ἀδὴ ἡλκὸν π χημά τοῖς ὄρασι παρέχον τῶ
κίλκας. τῶ μὲν οὖν τὸ φάρος ἔ κέρως
ἐσημῶν, σύμμετρον μήκως τε καὶ πλατῶς
ἀπὸ τῶ ἀπελάμβανε, τὸ δ' ὄρασι δόρου τῶ
κάτω δὲ χημῆς ἐπὶ πολὺ μηκυνόμενον, ἀνω με-
τῶν ὄρασι τῶ ἔ σαυρὲ τσοπαῖω πῶς αὐτοῖς
ἀκρω ἔ διαγράφοι ἰσοσημῶν, τῶ τῶ
ἰσοσημῶν βασιλεῶς εἰκόνα χρυσῶν μέχει
φέρων, τῶν τ' αὐτῶ παίδων ὁμοίως ἔφερε. τῶ
τῶ μὲν τῶ σιωπηρῶ σημεῖω, πάσης ἀντικειμέ-
νης καὶ πολέμιας διωμάεως ἀμωτηρῶ δια-
παλῶς ἔχρητο βασιλεῦς. τῶ τῶ σεραπτότων
ἀπάντων ἡγεῖα τῶ, ὁμοιῶμαλα, προσέ-
ταπεν.

B ERat autem ejusmodi. Hasta lon-
gior auro contexta, transversam ha-
bet antennam instar crucis. Suprà in
ipsa hasta summitate corona erat affixa,
gemmis & auro contexta. In hac saluta-
ris appellationis signum; duæ videlicet
literæ, nomen Christi primis apicibus
designabant, literâ, ρ, in medio sui de-
cussatâ. Quas quidem literas Imperator
in galea gestare posthæc etiam con-
suevit. Porro ex antenna quæ obliquè
per hastam trajecta est, velum quoddam
dependebat; textum videlicet purpu-
reum pretiosis lapidibus inter se jun-
ctis, & luminis sui fulgore oculos præ-
stinguentibus coopertum, multoq; in-
tertexto auro inexplicabilem quandam
pulchritudinis speciem intuentib; præ-
bens. Atque hoc velum antennæ affi-
xum, latitudinem longitudini æqua-
lem habuit. Ipsa verò recta hasta ab in-
fima sui parte in magnam longitudinem
producta, in superiori parte sub ipso
crucis signo ad ipsam veli variis colori-
bus depicti summitatem, auream Deo
cari Imperatoris & liberorum ejus ima-
ginem depictam pectore tenus sublimem
gestabat. Hoc igitur salutari sig-
no, tanquam munimento adversus op-
positas quorumvis hostium copias Im-
perator semper est usus; aliâq; ad ejus
similitudinem expressa signa cunctis
exercitibus præferri iussit.

CAPUT XXXI.

Descriptio signi instar crucis formati quod Ro-
mans labarum vocant.

CAPUT XXXII.

Quomodo Constantinus Catechumenus factus
sacras Scripturas perlegerit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒ.

Ὅπως κατηχηθεὶς Κωνσταντῖνος, τὰς θείας γραφάς
ἀνιήσασκεν.

Ἀλὰ ταῦτα μικρὸν ὕστερον, καὶ τὸν δη-
λωθέντα χερσὶν τῶν ἁδραδόξων κατα-
πλαγίς ὄψιν, ἐδέεργον Θεῶν ἢ τὸν ὄφθεντα
δοκμάσας σέβειν, τῶν αὐτῶ λῶων μύσας
ἀνεκαλεῖτο, καὶ τίς εἶπ Θεὸς αὐτὸς ἡρώτα, τίς τε
ὁτῆς ὄφθεισης ἔφωτος ἔ σημεῖα λόγῶ. οἱ δὲ

S Ed hæc postea. Tunc verò admira-
bili visione obstupefactus, cum nul-
lum alium præter illum quem viderat
Deum sibi colendum esse statuisset, Sa-
cerdotes arcanæ illius doctrinæ myste-
riis instructos ad se accersivit; & qui-
nam ille Deus esset interrogavit, quid-
ve signi illius visio sibi vellet. Illi hunc